

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỔ CHUYÊN MÔN Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ ĐÁP ỨNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018

Huỳnh Bích Phương

Học viên cao học - Trường Đại học Trà Vinh

Tóm tắt: Từ kết quả nghiên cứu đề tài khoa học về quản lý hoạt động tổ chuyên môn các trường trung học cơ sở ở địa phương; bài viết trình bày kết quả bước đầu một số vấn đề lý luận về quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở các trường trung học cơ sở đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông 2018

Từ khóa: Hoạt động tổ chuyên môn, trường trung học cơ sở

SOME THEORETICAL ISSUES ON MANAGEMENT OF SPECIALIZED GROUP ACTIVITIES IN SECONDARY SCHOOLS TO MEET THE 2018 GENERAL EDUCATION PROGRAM

Huynh Bich Phuong

Postgraduate Student - Tra Vinh University

Abstract: From the results of the research on the scientific topic of managing professional group activities in local secondary schools; the article presents the initial results of some theoretical issues on managing professional group activities in secondary schools to meet the 2018 general education program

Keywords: Professional group activities, secondary schools

Nhận bài: 05/08/2025

Phản biện: 05/09/2025

Duyệt đăng: 09/09/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Theo Điều 14 Điều lệ trường phổ thông theo Thông tư số 32/2020/TT-BGDĐT, ngày 15/9/2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo: Quy định trong trường Trung học cơ sở (THCS), đội ngũ giáo viên được tổ chức thành tổ chuyên môn theo nhóm môn học. Tổ chuyên môn là mắt xích quan trọng trong cơ cấu tổ chức của nhà trường. Hoạt động của tổ chuyên môn quyết định trực tiếp đến sự phát triển của nhà trường và chất lượng dạy học của thầy và trò. Tổ chuyên môn do hiệu trưởng thành lập trên cơ sở những người có cùng nhiệm vụ, phạm vi chuyên môn được đào tạo cũng như phẩm chất của cá nhân; tổ trưởng chuyên môn có nhiệm vụ lãnh đạo tổ hoàn thành nhiệm vụ chuyên môn được giao. Chất lượng chuyên môn của giáo viên trường THCS phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó quan trọng là trình độ quản lý hoạt động chuyên môn của các tổ chuyên môn. Để các tổ chuyên môn hoạt động có chất lượng và hiệu quả, thì các chủ thể quản lý phải có năng lực điều hành đến từng giáo viên. Vì vậy vấn đề quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường THCS được quan tâm nghiên cứu và đã có khá nhiều công trình nghiên cứu, song mỗi địa bàn và cấp học khác nhau sẽ có nét đặc thù riêng. Qua nhiều năm làm công tác quản lý trường học; bản thân thấy rõ vai trò quan trọng của các chủ thể quản lý đối với hoạt động của các tổ chuyên môn trong việc nâng cao chất lượng dạy học, giáo dục của nhà trường. Tuy nhiên thực tế cho thấy, công tác quản lý hoạt động

tổ chuyên môn ở các trường THCS đáp ứng triển khai chương trình giáo dục phổ thông 2018 cũng còn nhiều bất cập như: Hình thức tổ chức sinh hoạt chuyên môn chưa linh hoạt; Nội dung sinh hoạt tổ chuyên môn chưa sát với yêu cầu thực tế; Chất lượng sinh hoạt chuyên môn chưa cao, phương pháp quản lý còn chưa đổi mới; Việc đánh giá và xếp loại giáo viên còn mang tính hình thức, chưa thật sự hỗ trợ sự phát triển chuyên môn của giáo viên. ...làm ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng dạy học của giáo viên và uy tín giáo dục của nhà trường. Từ kết quả nghiên cứu đề tài khoa học về quản lý hoạt động tổ chuyên môn các trường trung học cơ sở ở địa phương; bài viết trình bày kết quả bước đầu một số vấn đề lý luận về quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở các trường trung học cơ sở đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông 2018

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tổ chuyên môn trong trường trung học cơ sở

Tại khoản 2 Điều 14 của Điều lệ trường trung học phổ thông, trường THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2020/TT-BGDĐT ngày 15/6/2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo) có quy định nhiệm vụ của tổ chuyên môn như sau:

“Điều 14. Tổ chuyên môn:

1. Cán bộ quản lý, giáo viên, viên chức làm công tác thư viện, thiết bị giáo dục, cán bộ làm công tác tư vấn cho học sinh của nhà trường được

tổ chức thành các tổ chuyên môn. tổ chuyên môn có tổ trưởng, nếu có từ 07 thành viên trở lên thì có tổ phó. tổ trưởng, tổ phó CM do hiệu trưởng bổ nhiệm, chịu sự quản lý, chỉ đạo của HT.

2. Tổ chuyên môn có những nhiệm vụ sau:

a) Chủ động xây dựng kế hoạch dạy học và giáo dục theo chương trình môn học, hoạt động giáo dục thuộc chuyên môn phụ trách theo tuần, tháng, học kỳ, năm học; phối hợp với các tổ chuyên môn khác xây dựng KHGD của nhà trường.

b) Đề xuất lựa chọn sách giáo khoa, xuất bản phẩm tham khảo để sử dụng trong nhà trường theo quy định của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT

c) Thực hiện KH giáo dục của tổ chuyên môn theo KH giáo dục của nhà trường đã được hội đồng trường phê duyệt.

d) Tham gia đánh giá, xếp loại giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp giáo viên cơ sở giáo dục PT theo quy định của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT.

đ) Tham gia bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ theo kế hoạch của tổ chuyên môn và của nhà trường.

e) Thực hiện các nhiệm vụ khác do hiệu trưởng phân công.

Theo đó cho thấy tổ chuyên môn trong trường THCS có vai trò, vị trí rất quan trọng trong hoạt động chuyên môn của nhà trường.

2.2. Hoạt động tổ chuyên môn ở trường trung học cơ sở

Hoạt động của tổ chuyên môn hay sinh hoạt tổ chuyên môn là hoạt động thường xuyên trong nhà trường, là dịp để giáo viên trong tổ trao đổi chuyên môn với nhau nhằm góp phần nâng cao chất lượng dạy học. Mục đích của buổi sinh hoạt tổ chuyên môn là nhằm cập nhật các thông báo, văn bản chỉ đạo, đồng thời bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên, giúp giáo viên chủ động lựa chọn nội dung, phương pháp dạy học cho phù hợp với từng đối tượng học sinh của mình. Trong hoạt động tổ chuyên môn của trường trung học phổ thông thì tổ chuyên môn là tổ chức quan trọng nhất, đảm nhận chức năng thực thi nhiệm vụ CM của nhà trường theo Điều 14 Điều lệ trường trung học phổ thông... Quản lý hoạt động của tổ chuyên môn là quá trình tác động của HT, tổ trưởng chuyên môn một cách có ý thức, có mục đích, có kế hoạch, có tổ chức và có ảnh hưởng tích cực từ vai trò của các tổ chức khác tới tổ chuyên môn, sau đó là quá trình tự quản lý, điều hành, điều chỉnh, tự kiểm tra đánh giá của chính tổ chuyên môn tới các thành viên nhằm đạt kết quả tốt nhất.

2.3. Yêu cầu đổi mới hoạt động tổ chuyên môn theo chương trình giáo dục phổ thông 2018

Trong trường THCS, mọi hoạt động của tổ chuyên môn nếu được quản lý tốt thì sẽ nâng cao

chất lượng dạy học bộ môn và chất lượng giáo dục trong nhà trường theo yêu cầu đổi mới hoạt động tổ chuyên môn theo chương trình giáo dục phổ thông 2018. Hoạt động tổ chuyên môn trong trường THCS là hoạt động giảng dạy của giáo viên cũng như hoạt động các giáo dục khác của nhà trường, được hiệu trưởng phân công, mà các thành viên trong tổ phải thực hiện đầy đủ theo quy định của trường và ngành GD&ĐT. Đây là hoạt động quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giáo dục của mỗi trường, nó đòi hỏi tuân thủ nội dung chương trình của Bộ GD&ĐT, đồng thời có sự vận dụng linh hoạt, sáng tạo cho phù hợp với điều kiện và tình hình học sinh ở mỗi địa phương.

Đổi mới thảo luận các nội dung chuyên môn có liên quan giữa hai lần sinh hoạt chuyên môn định kì. Nội dung sinh hoạt chuyên môn phải cụ thể, thiết thực và do chính giáo viên, CBQL giáo dục đề xuất, thống nhất và thực hiện;

Đổi mới thảo luận các bài học trong SGK, tài liệu hướng dẫn học/hướng dẫn hoạt động giáo dục; thống nhất những nội dung cần điều chỉnh, làm cho nội dung các bài học trong SGK, tài liệu học cập nhật, phù hợp với đặc điểm của học sinh, phù hợp với vùng miền; nâng cao năng lực sư phạm, năng lực nghề nghiệp cho giáo viên;

2.4. Nội dung hoạt động của tổ chuyên môn trong trường trung học phổ thông

Căn cứ vào Thông tư số 32/2020/TT-BGDĐT của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT thì nội dung hoạt động tổ chuyên môn bao gồm các hoạt động chính như sau:

Xây dựng và thực hiện kế hoạch giáo dục

Thực hiện công văn 5512/BGDĐT-GDTrH ngày 18/12/2020 về việc xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch, Tổ trưởng vừa thực hiện nhiệm vụ như là một giáo viên vừa thực hiện nhiệm vụ quản lý theo Điều lệ trường trung học và thực hiện một số nhiệm vụ khác do hiệu trưởng phân công. Do đó Tổ trưởng cần có năng lực quản lý, có chuyên môn vững vàng, có khả năng huy động được tập thể và đặc biệt là được các thành viên trong tổ tin nhiệm cao, cùng với đó Tổ trưởng phải có năng lực xây dựng được kế hoạch, ứng dụng tốt công nghệ thông tin và một số phần mềm trong quản lý và quan trọng là phải có khả năng hướng dẫn các thành viên trong tổ xây dựng kế hoạch, dự định các phần mềm, các chuyên đề khi được nhà trường phân công.

Đối với TCM có nhiều loại kế hoạch, trong đó có 01 loại kế hoạch bắt buộc phải thực hiện đó là:

Kế hoạch giáo dục của tổ chuyên môn (theo năm học): Căn cứ vào thời gian thực hiện chương trình các môn học đã được hiệu trưởng phê duyệt thì TCM xây dựng kế hoạch của tổ bao gồm:

khung kế hoạch dạy học; kế hoạch tổ chức các hoạt động; kế hoạch tổ chức sinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học.

Kế hoạch giáo dục của giáo viên theo năm học: Căn cứ vào kế hoạch giáo dục của TCM, giáo viên bắt buộc phải xây dựng kế hoạch cá nhân, kế hoạch bài dạy đây là định hướng những nội dung cần thực hiện, phân phối chương trình, những nội dung cần đăng ký, đặc biệt áp dụng chương trình GDPT 2018 thì cơ bản khi xây dựng kế hoạch của giáo viên theo đúng các yêu cầu của công văn 5512/BGDĐT-GDTrH ngày 18/12/2020 về việc xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch.

Đề xuất lựa chọn sách giáo khoa để sử dụng trong nhà trường

Việc đề xuất, lựa chọn sách giáo khoa là nhiệm vụ mới đối với các TCM khi thực hiện chương trình GDPT 2018. Tuy nhiên theo Nghị quyết số 284/NQ-CP, ngày 15 tháng 9 năm 2025 của Chính phủ, Ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 71-NQ/TW ngày 22 tháng 8 năm 2025 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo; có nêu: "...bảo đảm cung cấp một bộ sách giáo khoa thống nhất toàn quốc sử dụng từ năm học 2026 – 2027". Như vậy nội dung này đến năm học 2026-2027 không còn thuộc nhiệm vụ của tổ chuyên môn.

Đánh giá, xếp loại giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp

Thực hiện các văn bản quy định và hướng dẫn đánh giá giáo viên gồm:

Thông tư số 20/2018/TT-BGDĐT, ngày 22/8/2018, ban hành quy định chuẩn nghề nghiệp giáo viên cơ sở giáo dục phổ thông; Công văn số 4530/BGDĐT-NGCBQLGD, ngày 01/10/2018, Hướng dẫn thực hiện thông tư ban hành quy định chuẩn nghề nghiệp giáo viên cơ sở giáo dục phổ thông.

Tổ trưởng chuyên môn cần thực hiện các nhiệm vụ như sau:

Hoàn thành việc tự đánh giá của cá nhân, và đôn đốc giáo viên trong tổ tự đánh giá theo Chuẩn nghề nghiệp giáo viên cơ sở giáo dục phổ thông;

Tải các kết quả tự đánh giá của bản thân cùng các minh chứng lên hệ thống TEMIS; Tải các kết quả tổng hợp đánh giá của đồng nghiệp đối với từng giáo viên trong tổ lên hệ thống TEMIS; Phối hợp với hội đồng đánh giá của nhà trường để đánh giá cho giáo viên trên tinh thần khách quan, dân chủ.

2.5. Quản lý hoạt động của tổ chuyên môn ở các trường trung học cơ sở

2.5.1. *Quản lý tổ chuyên môn xây dựng và thực hiện kế hoạch giáo dục*

Kế hoạch tổ chuyên môn được xem là bản định hướng chi tiết hóa hoạt động của tổ trong suốt năm học. Đây là căn cứ quan trọng để tổ chuyên môn

(TCM) vận hành thống nhất, gắn kết với kế hoạch chỉ đạo năm học của nhà trường. Vai trò của hiệu trưởng đặc biệt quan trọng: không chỉ hiểu sâu sắc hoạt động của TCM mà còn phải chủ trì phân công nhiệm vụ cho từng thành viên, bảo đảm phù hợp với năng lực và trách nhiệm của mỗi người.

Khi phê duyệt kế hoạch, hiệu trưởng chú trọng đến tính khả thi, tính phù hợp và hiệu quả của các hoạt động. Các mục tiêu của TCM phải thống nhất với kế hoạch tổng thể của nhà trường và đi kèm biện pháp triển khai cụ thể. Kế hoạch TCM thường bao gồm: kế hoạch năm học, học kỳ, tháng, tuần; lịch sinh hoạt tổ, nhóm chuyên môn; các chuyên đề định kỳ hoặc đột xuất. Để thực hiện tốt, hiệu trưởng cần nâng cao nhận thức cho đội ngũ tổ trưởng và giáo viên, đồng thời hướng dẫn cách xây dựng kế hoạch chi tiết: số buổi sinh hoạt, nội dung chuyên đề, người phụ trách, thời gian thực hiện...

2.5.2. *Tổ chức nguồn lực triển khai kế hoạch hoạt động của tổ chuyên môn ở các trường trung học cơ sở*

Theo chức năng quản lý thì tổ chức là quá trình tiếp nhận, phân phối và sắp xếp nguồn nhân lực và các nguồn lực khác theo những cách thức nhất định để thực hiện tốt các mục tiêu giáo dục đã đề ra. Thực hiện tốt chức năng tổ chức là sự thành công cơ bản của quá trình quản lý. Theo đó, căn cứ kế hoạch giáo dục chung của nhà trường Hiệu trưởng tổ chức lực lượng trong tổ chuyên môn trong trường trung học phổ thông quản lý xây dựng và giải trình kế hoạch dạy học các môn học theo chương trình giáo dục phổ thông hiện hành và theo chương trình phổ thông 2018. Hiệu trưởng tổ chức phân công nhiệm vụ cho lãnh đạo trường và lãnh đạo tổ chuyên môn; Tổ trưởng tổ chuyên môn tổ chức phân công nhiệm vụ cho lãnh đạo tổ chuyên môn và giáo viên trong tổ. Tổ chức sinh hoạt chuyên môn ở các tổ chuyên môn là vấn đề sinh hoạt, thực hiện chuyên môn của lãnh đạo tổ chuyên môn, của giáo viên theo chức trách nhiệm vụ được giao.

2.5.3. *Chỉ đạo triển khai thực hiện kế hoạch giáo dục, dạy học và bồi dưỡng đội ngũ giáo viên của tổ chuyên môn ở các trường trung học cơ sở*

Chỉ đạo là khâu then chốt trong quản lý TCM. Trước hết, hiệu trưởng căn cứ kế hoạch giáo dục chung để ban hành quy chế hoạt động chuyên môn, đảm bảo thực hiện đúng và đủ chương trình cho từng khối lớp. Chỉ đạo TCM sinh hoạt theo hướng nghiên cứu bài học, phát triển năng lực học sinh, tránh hình thức.

Bên cạnh đó, công tác bồi dưỡng giáo viên được đặt ở vị trí trọng tâm. Đây là nhiệm vụ chiến lược,

nhất là khi áp dụng Chương trình GDPT 2018 với nhiều thay đổi. Giáo viên được bồi dưỡng qua các mô-đun chuyên môn, vừa cập nhật tri thức mới vừa nâng cao năng lực sư phạm.

Trong hoạt động giảng dạy, tổ trưởng quản lý thông qua kế hoạch và sinh hoạt định kỳ 2 tuần/lần. Nội dung họp tổ thường xoay quanh việc đánh giá kết quả 2 tuần trước, thảo luận vấn đề phát sinh, thống nhất chương trình sắp tới, đồng thời bàn về đề kiểm tra đảm bảo đúng quy định và phù hợp năng lực học sinh. Việc dự giờ, nghiên cứu bài học cũng là công cụ quan trọng để nâng cao chất lượng giảng dạy.

Đối với đánh giá giáo viên, TCM cần bám sát Thông tư 20/2018/TT-BGDĐT và Công văn 4530/BGDĐT về chuẩn nghề nghiệp. Tổ trưởng vừa giám sát vừa hỗ trợ giáo viên trong việc hoàn thiện minh chứng, tránh tình trạng đánh giá hình thức, thiếu khách quan.

2.5.4. Kiểm tra, đánh giá triển khai thực hiện kế hoạch giáo dục và dạy học của tổ chuyên môn ở các trường trung học cơ sở

Kiểm tra, đánh giá là khâu cuối cùng, có vai trò phản hồi, điều chỉnh và hoàn thiện toàn bộ quá trình quản lý. Hiệu trưởng, phó hiệu trưởng và tổ trưởng chuyên môn phối hợp kiểm tra tiến độ dạy học, chất lượng giáo án, hoạt động giảng dạy, kiểm tra đánh giá học sinh, và việc sinh hoạt tổ theo hướng nghiên cứu bài học.

Hoạt động kiểm tra không chỉ nhằm phát hiện hạn chế để khắc phục, mà còn góp phần chuẩn hóa và nâng cao hiệu quả dạy học. Nếu được thực hiện khoa học, công tác kiểm tra sẽ giúp hệ thống quản lý TCM vận hành khép kín, bảo đảm tính thống nhất và chất lượng giáo dục toàn diện.

III. KẾT LUẬN

Trong quản lý hoạt động dạy và học ở các trường trung học cơ sở thì quản lý tổ chuyên môn của hiệu trưởng là khâu quan trọng nhất; tổ chuyên môn đảm nhận chức năng thực thi nhiệm vụ chuyên môn của nhà trường theo Điều 14 Điều lệ nhà trường; tổ chuyên môn còn là cầu nối giữa ban giám hiệu nhà trường với giáo viên. Quản lý hoạt động của tổ chuyên môn, về thực chất chính là quản lý hoạt động dạy của giáo viên và học của học sinh; cũng như các hoạt động giáo dục khác của nhà trường do tổ chuyên môn chịu trách nhiệm thực hiện, nhằm nâng cao chất lượng dạy học và giáo dục của nhà trường. Đặc biệt trong thời gian tới khi toàn ngành GD&ĐT triển khai thực hiện Nghị quyết số 284/NQ-CP, ngày 15 tháng 9 năm 2025 của Chính phủ đã ra Ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 71-NQ/TW ngày 22 tháng 8 năm 2025 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo; trong đó có nêu: “Tập trung xây dựng đội ngũ nhà giáo, cơ sở vật chất trường lớp đạt chuẩn, nâng cao chất lượng giáo dục mầm non và phổ thông...Rà soát, hoàn thiện Chương trình giáo dục phổ thông, tăng thời lượng các môn khoa học, công nghệ, tin học, nghệ thuật;...Tiếp tục đổi mới phương pháp kiểm tra đánh giá, bảo đảm đánh giá trung thực kết quả học tập và giảng dạy;... Bố trí đủ biên chế và tuyển dụng đủ số lượng giáo viên, nhân viên trường học theo tiêu chuẩn quy định; tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục tại địa phương;” thì vai trò, nhiệm vụ của tổ chuyên môn trong trường THCS càng nặng nề hơn trong đột phá phát triển giáo dục và đào tạo. Vì vậy tăng cường quản lý hoạt động của tổ chuyên môn trong trường THCS ngày càng cần thiết.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Luật số 43/2019/QH14 Luật Giáo dục (Quốc Hội)
2. Nghị quyết số 29-NQ/TW của BCHTW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo,
3. Nghị quyết số 71-NQ/TW của Bộ Chính trị, ngày 22/8/2025 về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo;
4. Quyết định số 1705/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ: Phê duyệt Chiến lược phát triển giáo dục đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 86.
5. Nghị quyết số: 284 /NQ-CP của Chính phủ , ngày 15 tháng 9 năm 2025, Ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 71-NQ/TW (2025)
6. Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo: ban hành Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể.
7. Thông tư Số: 32/2020/TT-BGDĐT của của Bộ giáo dục và Đào tạo: Ban hành Điều lệ trường THCS, trường THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học.